

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 16-11-2020 r.

Adam Bodnar

V.7014.46.2020.ET

Pan
dr n. ekon. Adam Niedzielski

Minister Zdrowia
via ePUAP

Wielce Szanowny Panie Ministrze,

zwracam się do Pana Ministra w kwestii rozporządzenia z dnia 30 października 2020 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentyków (Dz. U. poz. 1918, dalej jako *rozporządzenie*).

W rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 31 sierpnia 2020 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentyków (Dz. U. poz. 1566) rozporządzenie wprowadza następujące zmiany: w § 7 po ust. 1 został dodany ust. 1a i 1b w brzmieniu: *1a. W okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii wojewoda może skierować lekarza do odbywania szkolenia specjalizacyjnego w jednostce akredytowanej, w której występuje szczególnie duże zapotrzebowanie na udzielanie świadczeń zdrowotnych przez lekarzy, z pominięciem kryteriów kierowania do odbywania szkolenia specjalizacyjnego określonych w ust. 1. 1b. W przypadku, o którym mowa w ust. 1a, wojewoda bierze pod uwagę miejsce zamieszkania kierowanego lekarza.*

Powyższe oznacza, że wojewoda może skierować lekarza do odbywania szkolenia specjalizacyjnego w placówce, w której występuje szczególnie duże zapotrzebowanie na udzielenie świadczeń z pominięciem wyników postępowania kwalifikacyjnego. Wojewoda co prawda, może wybrać, zgodnie z przepisami rozporządzenia jednostkę akredytowaną bliską zamieszkania kierowanego lekarza, jednak ten wymóg może być niezrealizowany w przypadku, gdy placówka, w której występuje szczególnie duże zapotrzebowanie na udzielenie świadczeń jest oddalona o wiele kilometrów od miejsca zamieszkania danego lekarza. W niniejszym rozporządzeniu brak jest regulacji stanowiących dookreślenie faktycznego zapotrzebowania w jednostce akredytowanej.

Powyższa regulacja nie tylko może ingerować w sytuację rodzinną danego lekarza, ale i w ideę wolności osobistej i zawodowej lekarzy oraz lekarzy dentyistów. W przestrzeni publicznej pojawiają się niepokojące sygnały od lekarzy, że wskazane przeze mnie przepisy odbierają im prawo do stanowienia o sobie, czy nawet prawo do wolności. W mediach społecznościowych znajdują się porównania cytowanych rozwiązań do nakazów pracy lub wręcz niewolnictwa. Bowiern lekarze nie będą mieć żadnego wpływu na to, gdzie odbędą specjalizację stanowiącą *de facto* kolejne 5 lat ich życia.

Z dużym niepokojem przyjmuję informację, że z uwagi na wskazane przeze mnie przepisy lekarze rozważają migrację do innych państw, w szczególności w tak trudnym okresie pandemii COVID-19 oraz przy wzmożonym zapotrzebowaniu na personel medyczny. Przedstawiciele tych zawodów medycznych nie chcieliby opuszczać swoich rodzin oraz pozostawiać pacjentów bez opieki, niemniej mając na uwadze przedmiotowe regulacje perspektywa ta staje się coraz bardziej realna. Pragnę przy tym nadmienić, że zjawisko migracji jest dwójnasób szkodliwe, gdyż po pierwsze państwo polskie szkoli wykwalifikowany personel, który nie wykorzystuje swoich umiejętności w Polsce, a po drugie – proces ten utrudnia dostęp pacjentów do opieki medycznej.

Docierają do mnie niepokojące informacje, że samorząd lekarski sprzeciwia się przedmiotowemu rozporządzeniu¹. Należy zgodzić się z Prezydium Okręgowej Rady Lekarskiej w Warszawie, że brak precyzyjnych przepisów w tym zakresie stawia pod znakiem zapytania m.in. bezpieczeństwo członków rodzin, w których oboje partnerzy pracują zawodowo jako lekarze/lekarze dentyści. Istotne jest, iż sytuacja ta powoduje realne ryzyko skierowania obojga tych lekarzy poza dotychczasowe miejsce zamieszkania, również do dwóch różnych miast, gmin lub nawet powiatów. Wskazano również na niejasność w rozporządzeniu co do ewentualnych kosztów przesiedlenia poniesionych przez lekarzy, tj. podwyższone koszty dojazdów do miejsca pracy lub konieczność wynajmu mieszkania, zmiany placówki oświatowej, do której uczęszczają dzieci (np. utrata „wpisowego” przy placówkach prywatnych). Nieuregulowany został również tryb odwoławczy od decyzji wojewody lub możliwość automatycznego kontynuowania szkolenia specjalizacyjnego w pierwotnie wybranym ośrodku, do którego lekarz został zakwalifikowany.

Pragnę w tym miejscu podkreślić, że zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP ustawowe ograniczenie konstytucyjnych praw i wolności nie mogą naruszać istoty wolności i praw. Czasowe zawieszenie możliwości korzystania z określonych konstytucyjnych praw jest możliwe jedynie po wprowadzeniu stanu nadzwyczajnego. Zakres ich ograniczania należy rozumieć w związku z art. 228 ust. 5 Konstytucji RP, który ustanawia szczególnie złagodzone warunki ograniczania praw i wolności jednostki w

¹ Stanowisko Prezydium Okręgowej Rady Lekarskiej w Warszawie z dnia 4 listopada 2020 r. w sprawie zmian w trybie kierowania lekarzy i lekarzy dentyistów do odbywania szkolenia specjalizacyjnego.

porównaniu z tymi wynikającymi z art. 31 ust. 3. W świetle tych złagodzonych warunków w czasie stanów nadzwyczajnych można ograniczać prawa i wolności jednostki, o ile tylko ograniczenia te odpowiadają stopniowi zagrożenia i zmierzają do jak najszybszego przywrócenia normalnego funkcjonowania państwa².

Zgodnie z art. 233 ust. 3 Konstytucji ustawa określająca zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela w stanie klęski żywiołowej może ograniczać wolności oraz prawa określone w art. 65 ust. 1 (wolność pracy).

Z uwagi na fakt, że nie doszło do wprowadzenia stanu nadzwyczajnego, dla oceny konstytucyjności wprowadzanych ograniczeń aktualne pozostają więc standardy wynikające z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Dotyczą one wszystkich praw i wolności, w tym także wolności pracy. Wobec powyższego, ograniczenia powyższych wolności mogą być przyjmowane zgodnie z art. 233 ust. 3 Konstytucji – w czasie klęski żywiołowej. Natomiast w innych sytuacjach, tylko w formie ustawy i z zachowaniem regulacji określonych art. 31 ust. 3 Konstytucji. W mojej ocenie w przedmiotowym rozporządzeniu warunki te nie zostały zachowane – w szczególności forma ustawowa przy ograniczeniu w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw.

Mając powyższe na uwadze, w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w podnoszonej sprawie.

Z wyrazami szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

² M. Florczak-Wątor, Art. 233. [w:] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, LEX.